

Archeologienota

Hasselt, Godsheide Godskespark Fase 2

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Hasselt, Godsheide Godskespark Fase 2.

Auteur

Delphine Saelens

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2021-0663

Plaats en datum

Gent, 28 juni 2021

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1888
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

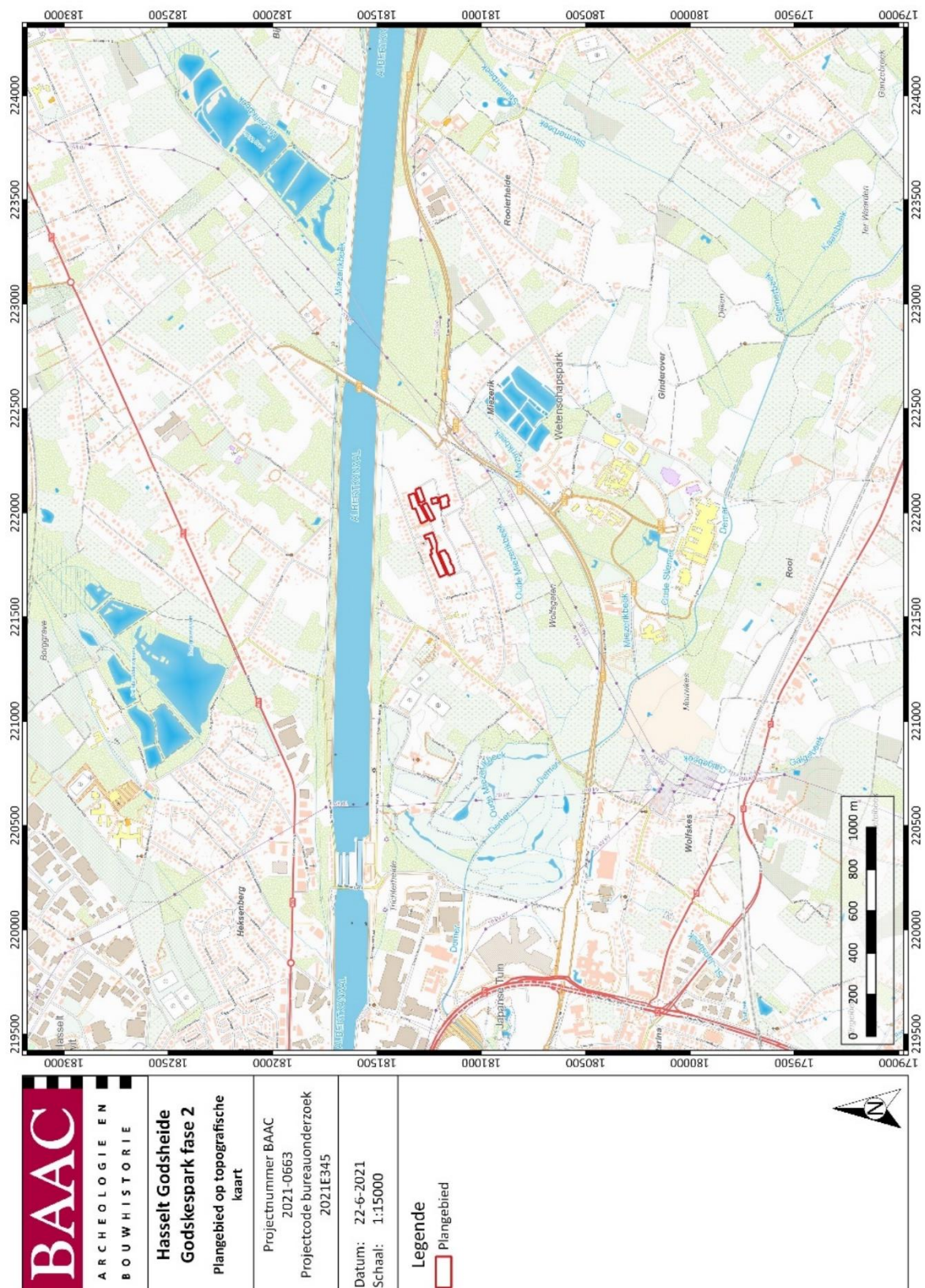
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	6
1.3	Aanleiding	6
1.4	Huidige situatie en geplande werken	8
1.4.1	Huidige situatie	8
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	8
1.5	Randvoorwaarden.....	8
2	Bureauonderzoek	9
2.1	Werkwijze en strategie	9
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	9
2.1.2	Onderzoeksvragen	9
2.1.3	Methoden en technieken.....	9
2.2	Assessment	11
2.2.1	Landschappelijk kader	11
2.2.2	Historisch kader	21
2.2.3	Cartografische bronnen	22
2.2.4	Orthofotografische bronnen	27
2.2.5	Archeologisch kader	29
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	37
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	37
2.3.2	Archeologische verwachting.....	37
2.3.3	Syntheseplan	39
2.4	Besluit.....	40
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	40
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	40
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode	40
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein	41
3	Samenvatting.....	42
4	Lijsten.....	43
4.1	Figurenlijst.....	43
4.2	Plannenlijst.....	43
4.3	Tabellenlijst	43
5	Bibliografie	44

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Hasselt, Godsheide, Godskespark Fase 2
Ligging	Victor Smeetsstraat, Hasselt, Limburg
Kadaster	Hasselt 2e afdeling, sectie B, kadastrale nummers 381P/deel, 381K/deel, 391D/deel, 397K3/deel, 398V, 398Z/deel, 398A2/deel, 398C2/deel, 401V/deel, 403Y, 403Z, 404G2, 404H2/deel, 406C/deel, 409D/deel, 409E/deel
Coördinaten	Noordwest: x: 221690,38 y: 181199,08 Noordoost: x: 228083,48 y: 181349,43 Zuidwest: x: 221710,86 y: 181127,00 Zuidoost: x: 222085,42 y: 181164,05
Oppervlakte plangebied	22.226 m ²
Oppervlakte geplande ingrepen	22.226 m ²
Kartering gewestplan	0100 - woongebied 0105 - woonuitbreidingsgebied
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0663
Bureauonderzoek	Projectcode 2021E345
	Erkende archeoloog BAAC Vlaanderen bvba (OE/ERK/Archeoloog/2015/00020)
	Betrokken actoren Delphine Saelens (archeoloog)
	Betrokken derden Niet van toepassing.

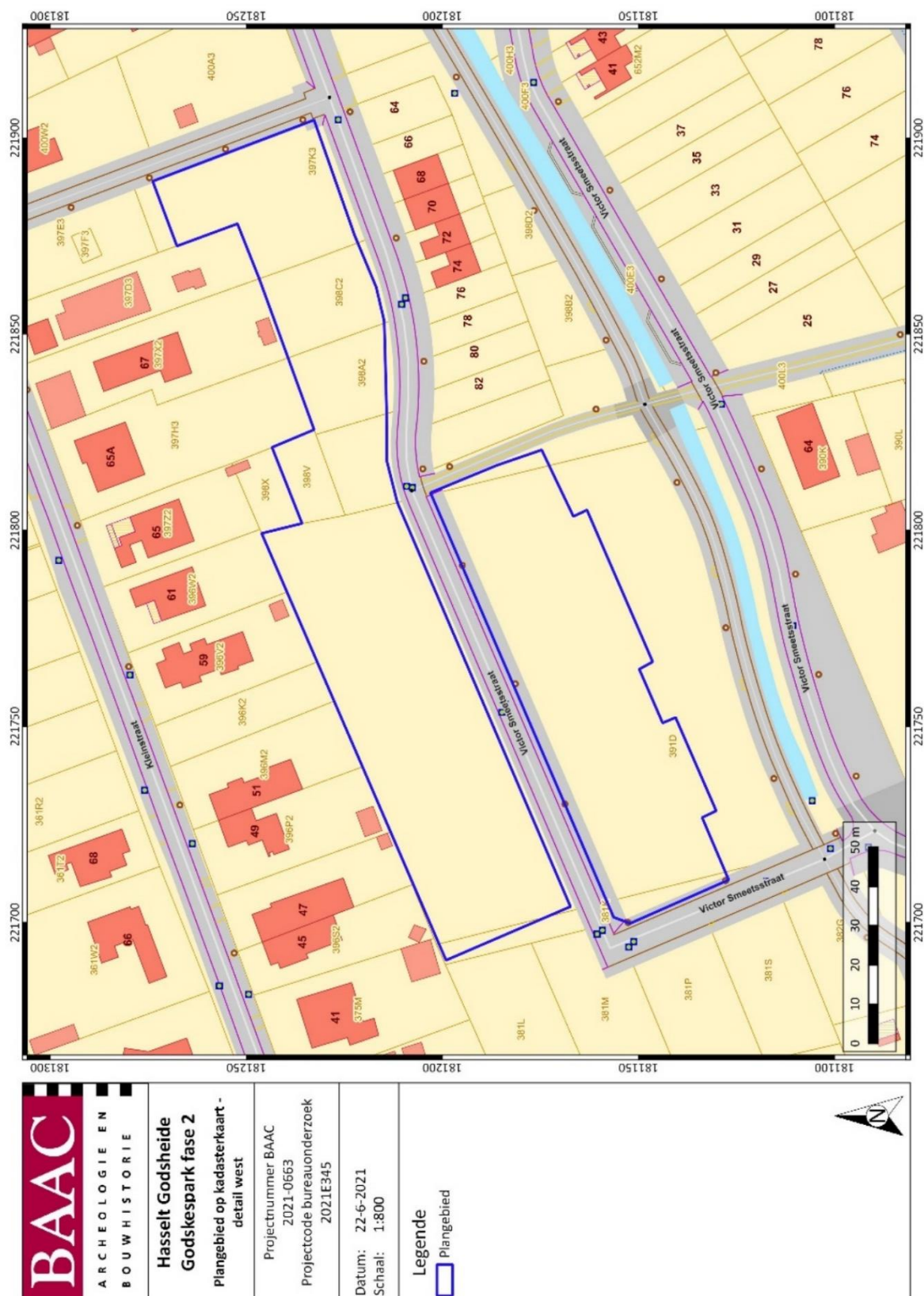
Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 22/06/2021)

¹ AGIV 2021j

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 22/06/2021)

² AGIV 2021d

Plan 3: Westelijke zone plangebied op kadasterkaart (GRB)³ (digitaal; 1:250; 22/06/2021)

³ AGIV 2021d

Plan 4: Oostelijke zone plangebied op kadasterkaart (GRB)⁴ (digitaal; 1:250; 22/06/2021)

⁴ AGIV 2021d

1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een verkaveling gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

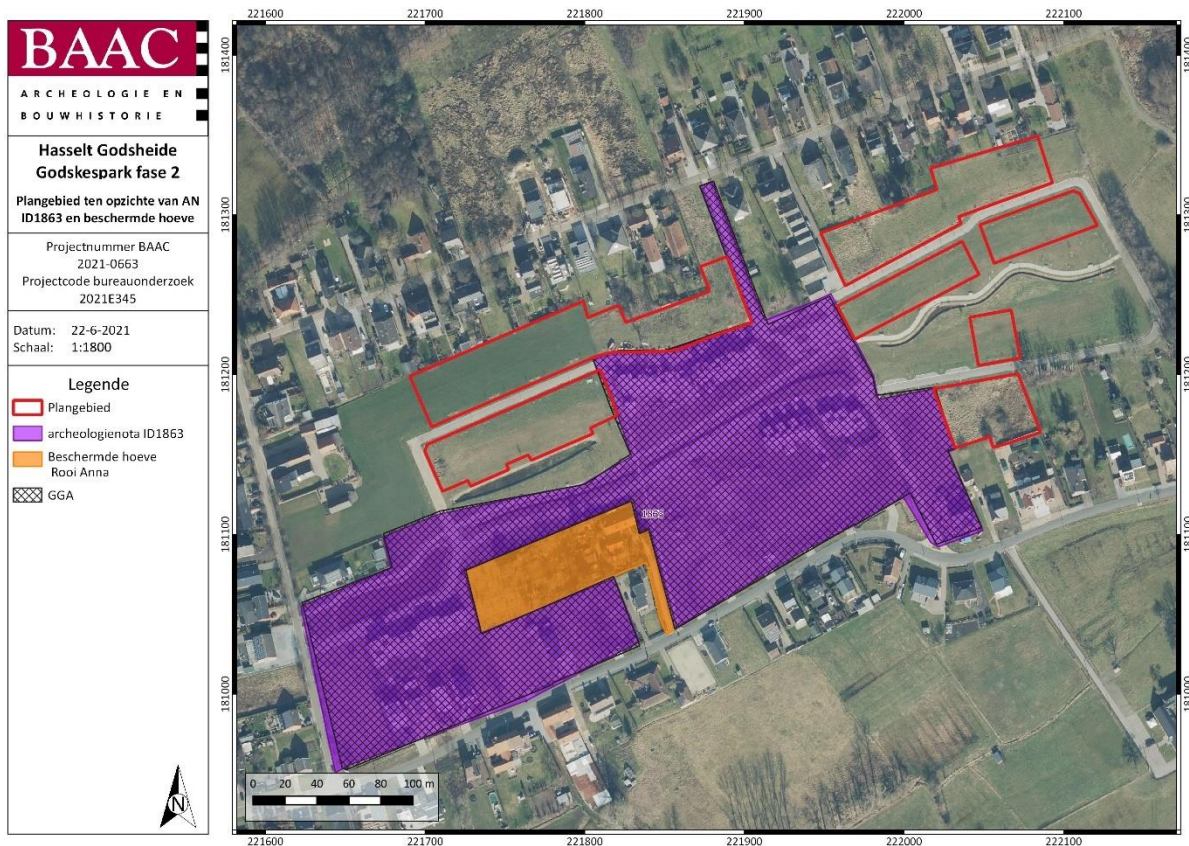
De totale oppervlakte van het plangebied *Hasselt, Godsheide Godskespark Fase 2* bedraagt ca. 22.226 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 22.226 m². Het plangebied valt buiten een beschermd archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).⁵ Het plangebied wordt wel begrensd door een zone waar geen

⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

archeologische waarden meer te verwachten zijn. Het betreft de zone ter hoogte van het recente archeologische onderzoek in het kader van een eerste fase van de verkaveling. Dit onderzoek werd ook gerapporteerd in AN ID1863⁶ en CAI ID215334.

Ten zuiden van het plangebied bevindt zich een waarde voor 'beschermd onroerend erfgoed', namelijk de beschermde vakwerkhoeve Rooi Anna die samen met haar omgeving beschermd is sinds 2010.⁷

Aangezien het plangebied in een woongebied ligt en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen, waarop de vergunning betrekking heeft meer dan 3.000 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

*Plan 5: Plangebied met weergave AN ID863 en beschermd monument (hoeve)
(digitaal; 1:1; 22/06/2021)*

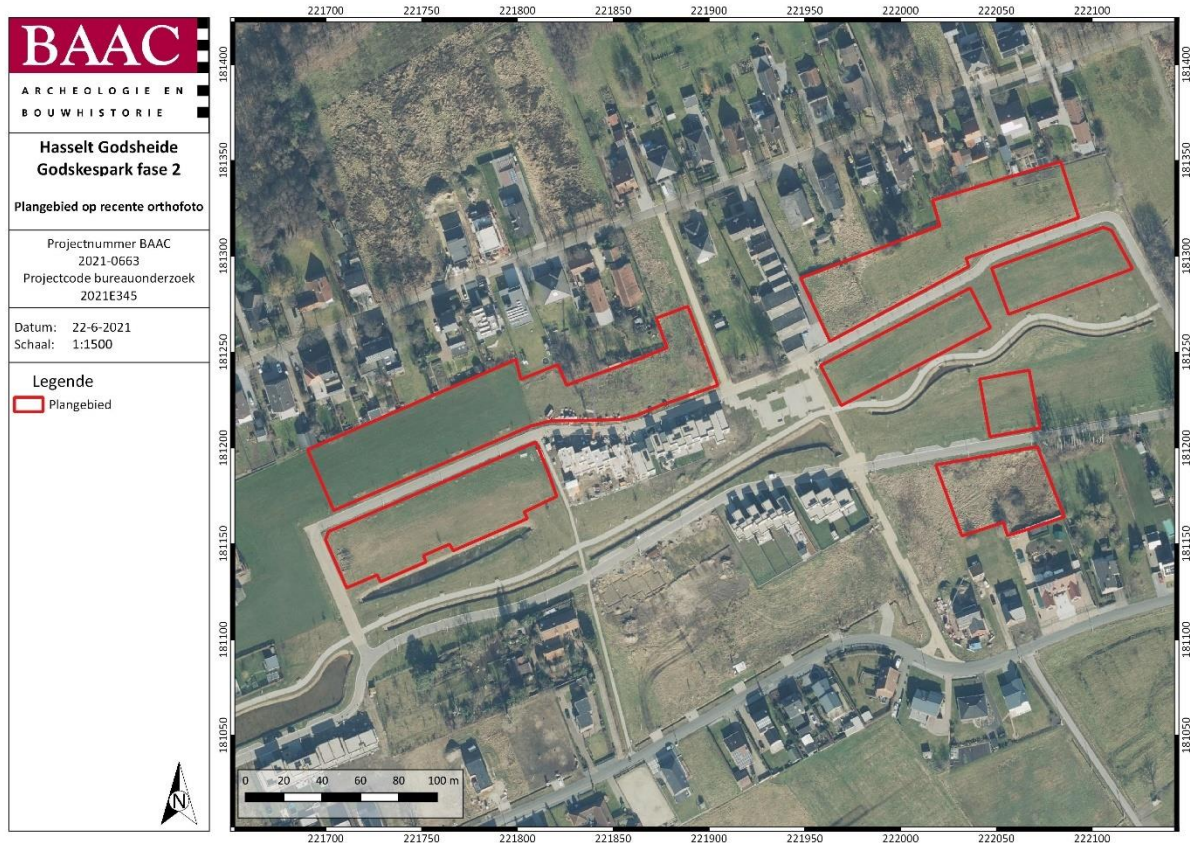
⁶ STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

⁷

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit zeven zones die op heden onbebouwd zijn. De zones worden grotendeels omringd door woonwijken.

Plan 6: Plangebied met huidige situatie op recente orthofoto (digitaal; 1:1; 22/06/2021)

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwe verkaveling met wooneenheden en tuinzones. De verkaveling bestaat uit verschillende fasen. Een aanvraag voor de eerste fase werd reeds ingediend en toegelicht in de archeologienota AN ID1863. Onderliggende archeologienota heeft betrekking tot de tweede fase. De zones van het projectgebied worden ingedeeld in verschillende loten met wooneenheden en tuinzones. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. Aangezien het om een verkavelingsaanvraag gaat, wordt uitgegaan van een volledige verstering van het terrein.

1.5 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Digitaal hoogtemodel
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart

- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Frickx-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Vandermaelenkaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

2.2 Assessment

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

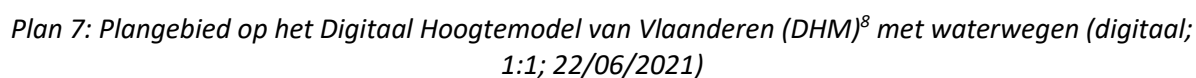
2.2.1 Landschappelijk kader

Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1. Het plangebied is gelegen aan de Victor Smeetsstraat te Godsheide. Ten noorden van het plangebied bevindt zich de Kleinstraat en ten westen de Kapelveldstraat. Godsheide is een gehucht dat ten oosten van Hasselt is gelegen. Hasselt situeert zich aan de zuidzijde van de Demervallei en ligt geografisch gezien op de westelijke flank van een langgerekte noordwest-zuidoost georiënteerde uitloper van het Haspengouws Plateau. Deze uitloper bereikt ter hoogte van de historische stadskern van Hasselt een hoogte van ca. +34m tot 39m TAW.

In het noordoosten wordt het gebied begrensd door het Albertkanaal. De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen tussen +30 en +40 m TAW.

Ter hoogte van het plangebied zelf loopt het terrein af van ca. +36,50 m TAW in het noordoosten van het plangebied naar ca. +35,50 m TAW in het zuidwesten van het terrein.

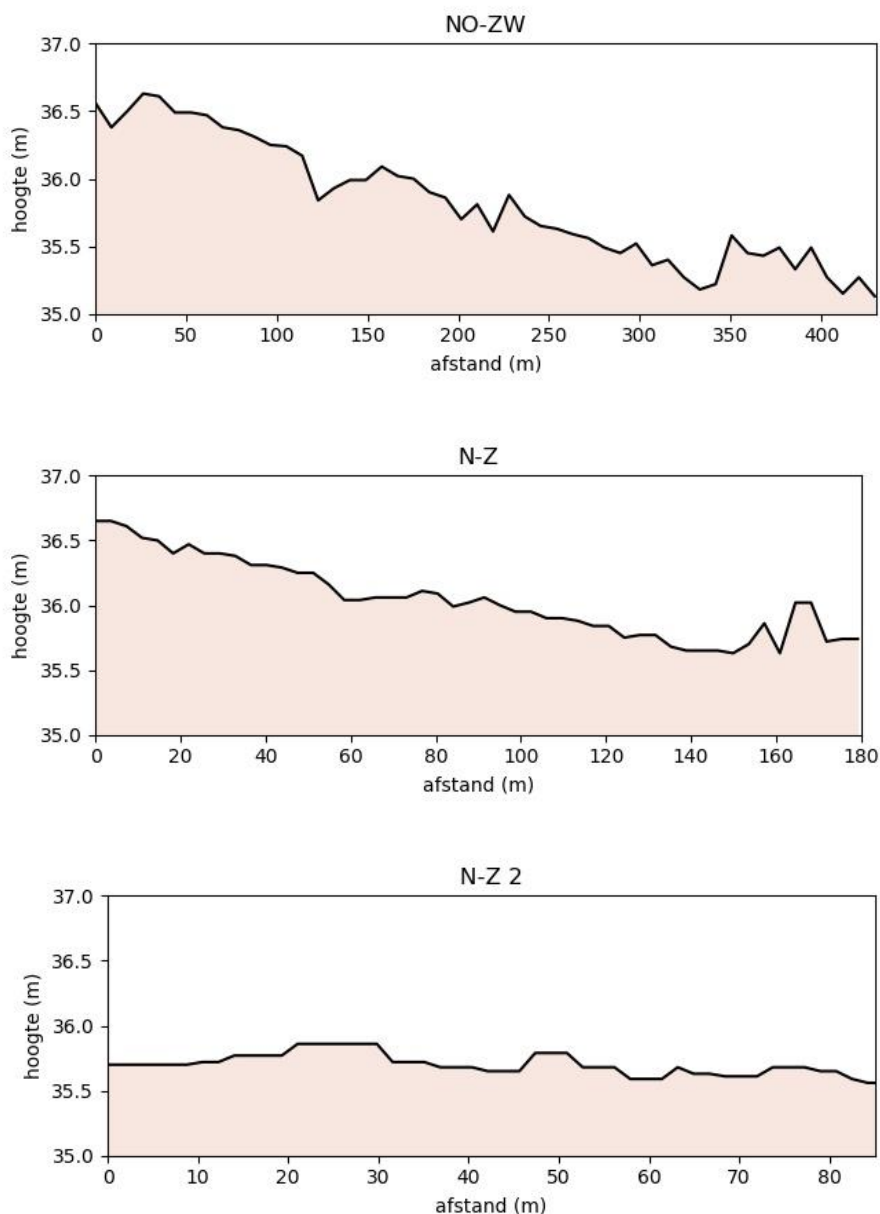

⁸ AGIV 2021c

Plan 8: Plangebied en hoogteverloop op het DHM⁹ (digitaal; 1:1; 22/06/2021)

⁹ AGIV 2021b

Figuur 1: Hoogteverloop terrein¹⁰

Landschappelijke situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich op de noordzijde van de Demervallei. Deze vallei vormt de grens tussen de Kempen ten noorden van de Demervallei en Vochtig-Haspengouw ten zuiden van de vallei. Het projectgebied ligt in Vochtig Haspengouw.

De boven- en middenlopen van de Haspengouwse beken hebben altijd een zuid-noord afwateringsrichting. Terwijl in Droog Haspengouw de valleien eerder smal zijn met relatief steile hellingen zijn de beekdalen in Vochtig Haspengouw veel breder, met een betrekkelijk flauwe helling. Het gebied stijgt langzaam vanaf de alluviale vlakte van de Demervallei en heeft een eerder glooiend landschap met heuvels tot boven + 40 m TAW. De vele beekjes eroderen het landschap waardoor een microreliëf ontstaat.

¹⁰ AGIV 2021b

Paleogeen en neogeen (tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Eigenbilzen. Het bestaat uit een dik pakket grijs tot grijsgroen kleiig fijn zand en silt. Het bevat bovenaan een beetje glauconiet. In tegenstelling tot de bovenliggende formatie bevatten deze zanden geen of weinig macrofossielen. Meer naar het noorden en westen toe gaan de sedimenten geleidelijk over in een afwisseling van silt en kleilaagjes om uiteindelijk over de hele dikte kleiig te worden.

Onderaan op de Boomse klei ligt een pakket van ca. 16m homogeen goed gesorteerd, zeer fijn zand en silt. Hierop komt een pakket, met een gemiddelde dikte van 21m, dat bestaat uit een afwisseling van 2 tot 3m dikke lagen silt en zand. Dit dikke pakket wordt bovenaan begrensd door een meer kleiig pakket. Het bovenste pakket is ongeveer 13m dik. Het bestaat uit een regelmatige afwisseling van dunne silt en zandlaagjes die naar boven toe grover worden en eindigen met een 4 tot 5m dikke zandlob. Niet elk pakket uit de Formatie van Eigenbilzen is altijd aanwezig.¹³

In de loop van het tertiair overspoelde de zee Limburg regelmatig in een opeenvolging van transgressie- en regressiefases. Hierbij werden telkens nieuwe lagen van zand en klei afgezet. Bij elke nieuwe transgressie kwam de kust minder ver landinwaarts. Hierdoor dagzomen de oudste tertiaire afzettingen in het zuiden van Limburg.

Op het einde van het tertiair, vanaf het midden-mioceen, ontwikkelde zich voor deze omgeving een rivierstelsel op de vrijgekomen regressievlakte. Door het terugtrekken van de zee konden de rivieren zich dieper insnijden. Dit vormde, in combinatie met de hellingserosie, het moderne reliëf.¹⁴

Quartair

Op de quartairgeologische kaart 1:50.000 is het plangebied gekarteerd als profieltypes 3 bovenop type 13. De beschrijving van de verschillende lithologische eenheden hieronder gebeurt van boven naar onder, of van jong naar oud.

De Formatie van Wildert komt voor bovenop bedekt alluvium. De Formatie van Wildert bestaat uit fijne zwaklemige gele dekzanden. De afzetting is een complex van zwak lemige allochtone zanden met een dominantie in zware mineralen. Deze zanden worden gekenmerkt door hun parallelle gelaagdheid. Het bedekt alluvium bestaat uit oude alluviale afzettingen onder het eolische dekpakket.

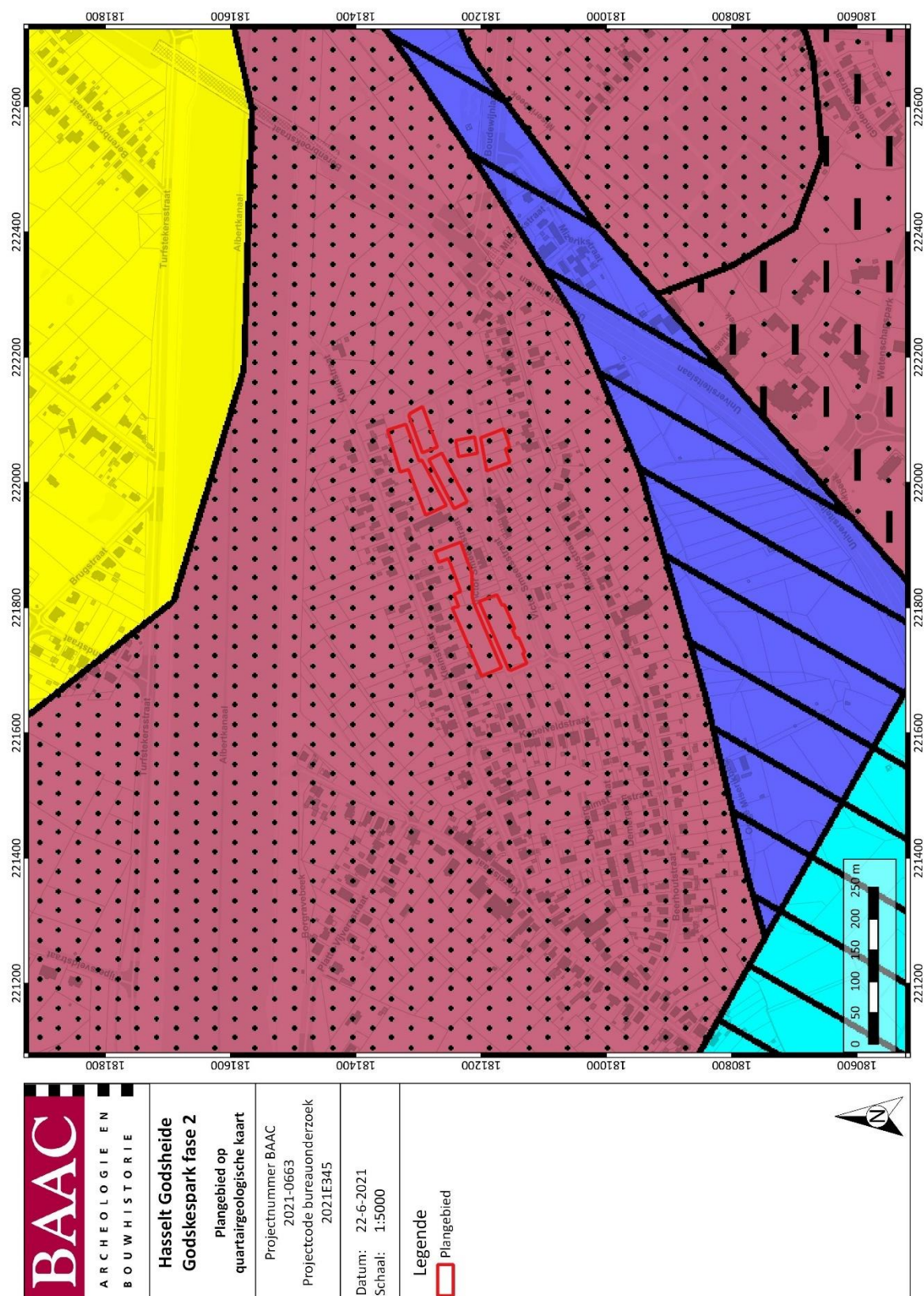
¹³ DE GEYTER 1999, pp.37–38

¹⁴ DE GEYTER 1999, p.37

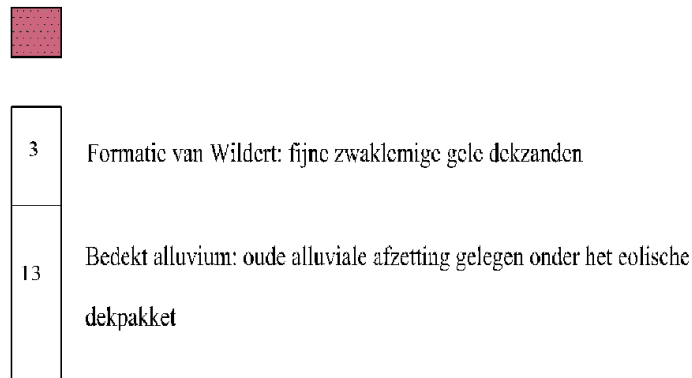
Plan 9: Plangebied op de tertiairgeologische kaart¹⁵ (digitaal; 1:50.000; 22/06/2021)

¹⁵ DOV VLAANDEREN 2021b

Plan 10: Plangebied op de quartaairgeologische kaart 1:50.000¹⁶ (digitaal; 1:50.000; 22/06/2021)

¹⁶ DOV VLAANDEREN 2021c

Figuur 4: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied¹⁷

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als matig natte zandbodem met een duidelijke ijzer en/of humus B horizont (**Zdg**). Een deel van het plangebied is gekarteerd als bebouwde zone (**OB**).

De Zdf, ZdF en Zdg bodemseries zijn podzolprofielen die de bovengrond gemeen hebben. Onder een bos is in het profiel de humeuze bovengrond eerder dun en heterogeen zonder Ap. Indien het profiel zich onder een landbouwuitbating voordoet is de Ap gemiddeld 40 tot 60 cm dik. Bij de Zdg kartering is de Podzol B horizont zeer duidelijk ontwikkeld met een donkergrijze tot zwarte humusaanrijking en hieronder een eerder bruine aanrijking.¹⁸

De Ap van de Zdg bodemserie is vaak grijszwart van kleur. Het is een humeus zand met talrijke afgeloogde korrels. Wanneer er sporen van bewerking zijn geweest is de overgang naar de onderliggende horizont eerder abrupt. De E-horizont is zeer vaak mee opgenomen in de Ap horizont. Hieronder is de B_{sh} aanwezig. Deze bestaat uit een zwart tot donkerbruin zand dat sterk humeus is en een abrupte, onregelmatige overgang vertoont. Daaronder de B_{2h} die omschreven kan worden als een donker geelbruin tot roodbruin zand die een geleidelijke, onregelmatige overgang vertoont. De B_{3h} heeft een bleekbruine kleur met horizontale donkerbruine bandjes erin. De overgang is geleidelijk en regelmatig. Tot slot is er de B_{3h} horizont. Deze bestaat uit geelbruin tot geel zand met horizontale bandjes erin.¹⁹

Deze, oorspronkelijk, bruine bodems zijn ontstaan op holocene en pleistocene sedimenten. Ze evolueerden onder invloed van de vegetatie (o.a. heide) tot een podzol met een duidelijke humus en/of ijzer B-horizont. De podzol kan in drie verschillende vormen voorkomen, afhankelijk van de belangrijkheid van ofwel het ijzer, ofwel de humusaccumulatie.

Landschappelijk bodemonderzoek AN ID1863²⁰

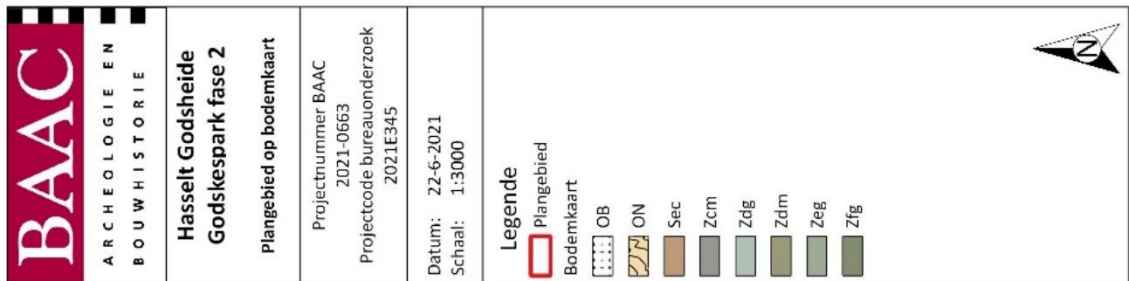
In het kader van de archeologienota AN ID1863 werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd op de terreinen ten zuiden van het plangebied. Dit bodemonderzoek wees uit dat de originele bodemopbouw vernietigd was door de landbouwactiviteit waarbij redelijk diep geploegd werd. De E- en B-horizont zijn hierbij mee opgenomen in de Ap-horizont. Het originele loopoppervlak is hierdoor vernietigd alsook is de intactheid van mogelijke in situ steentijd artefactensites aangetast. Ook werd vastgesteld dat de drainageklasse van de bodem veel natter is dan weergegeven op de bodemkaart.

¹⁷ DOV VLAANDEREN 2021c

¹⁸ AGIV 2021a

¹⁹ BAEYENS 1975, pp.38–39

²⁰ STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

Plan 11: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²¹ (digitaal; 1:20.000; 22/06/2021)

²¹ DOV VLAANDEREN 2021a

Figuur 5: Resultaten landschappelijk bodemonderzoek AN ID1863²²

2.2.2 Historisch kader

Het onderzoeksgebied ligt in het gehucht Godsheide dat behoort tot de huidige gemeente Hasselt. De oudste kern van Hasselt ligt op de oever van de Helbeek. Dit is een kleine bijrivier van de Demer. Op de linkeroever van deze beek bestond reeds in de 7^e-8^e eeuw een Sint-Quintinusheilgdom (CAI 51866). Hier werden ook enkele neolithische vondsten gedaan, alsook Romeins bouw materiaal gevonden. De kern ligt op de kruising van twee wegen. De eerste weg liep gelijk met de huidige Demerstraat en de Koning Albertstraat. De tweede liep gelijk met de huidige Aldestraat en de Maastrichterstraat.

Wanneer rond het jaar 1000 het graafschap Loon als leen van het Duitse keizerrijk ontstond, werd de nederzetting zeer snel het centrum van het graafschap. In 1232 wordt de nederzetting tot stad verheven door Arnold IV. Waarschijnlijk zijn in 1281 de versterkingen gebouwd en rond de stad werd de nieuwe Demer uitgegraven. Dit was een kunstmatige aftakking van de Demer die door de stad werd geleid om zo molens en grachten van water te kunnen voorzien. De aftakking kwam vanuit noordoostelijke richting de stad in en nam uiteindelijk de loop van de Helbeek over om nadien terug in de Oude Demer te stromen.

De verlegging van het centrum naar de Grote Markt (voor het eerst vermeld in 1307) zorgde voor een ontwikkeling van een nieuw stadspatroon waarbij de wegen vertrokken vanaf de Grote Markt en zo doorliepen naar de verschillende stadspoorten. Na het aanleggen van de omwallingen begonnen er verschillende religieuze orden zich in de stad te vestigen.

Het economische leven tussen de 14^e en 16^e eeuw werd volledig beheerst door de lakenhandel en nijverheid.

²² STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

In 1366 is er de inlijving van het graafschap Loon bij het prinsbisdom Luik en in de 15^e eeuw geraakt de stad betrokken bij de burgeroorlogen tussen de Bourgondisch gezinde partij en de Frans gezinde groep onder leiding van de familie van der Marck. In de 15^e eeuw wordt de stad geregeld ingenomen en werden de versterkingen herhaaldelijk vernietigd en hersteld. Tussen 1675-1681 werd de omwalling, op de poorten na, volledig ontmanteld door de Hollandse troepen. Ze werd vervangen door een aarden wal met hierop een dubbele bomenrij.

Tijdens de Franse bezetting (1795) werd Hasselt hoofdplaats van een arrondissement. Na de onafhankelijkheid werd ze hoofdstad van beide Limburen tot dat in 1839 Noord-Limburg bij Nederland gevoegd werd.

Het economisch leven van de 16^e eeuw kende een verval maar werd stilaan vervangen door de bierbrouwerijen en later jeneverstokerijen. Tussen 1842-1844 waren er 24 stokerijen in Hasselt gevestigd.

De woningbouw was tot midden 19e eeuw beperkt gebleven tot het gebied *intra muros*, en de oude gehuchten Godsheide (ten noordoosten) en Rapertingen (ten zuidoosten), die zich tot straatdorpen ontwikkelden.²³ In de eerste helft van de 19^e eeuw werd de uitbreiding van de stad ook *extra muros* gezien, met het beperkte ontstaan van de lintbebouwing langs de vier invalswegen.²⁴

2.2.3 Cartografische bronnen

Frickx (1744)

Op de Frickxkaart²⁵ (Figuur 6) wordt het plangebied ruw geschetst, tussen Hasselt en Diepenbeek, ten noorden van de Demer. De Demer heeft een meer meanderende loop dan de huidige loop. Ten noorden van het plangebied worden enkele natte poelen afgebeeld nabij de Katbeek.

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart²⁶ (Plan 12) is te zien dat het plangebied in het gehucht *Godts Shey* ligt. Ten noorden en noordoosten van het gehucht bevinden zich woeste gronden, met uitzondering van de natte beekvalleien en enkele bosgebieden. Ten zuiden worden weilanden langsheen de Demer weergegeven. Ten westen en zuiden worden naast de weidelanden akkerlanden afgebeeld. Er worden meerdere vijvers afgebeeld. In het gehucht Godts schey worden enkele structuren afgebeeld.

Vandermaelen (1846-1854)

Op de Vandermaelenkaart²⁷ (Plan 13) worden bosgebieden en heidegebieden afgebeeld ten noorden en noordoosten van het plangebied. Langsheen de beken worden natte beekgronden weergegeven, onder andere aan de Miserikbeek en de Stiemer ten zuiden van het plangebied. Het plangebied ligt aan de zuidzijde van een weg, de huidige Kleinstraat. Ook ten westen worden wegenissen afgebeeld, de Kapelveldstraat, de Kiezelstraat en de Beerhoutstraat. Het Albertkanaal is nog niet aanwezig. Ter hoogte van het plangebied wordt akkerland afgebeeld. In het noordwesten is een structuur aanwezig, maar vermoedelijk betreft het een gebouw dat aan de Kleinstraat lag en zich ten noorden van het plangebied bevond. Het plangebied moet op de Vandermaelenkaart iets zuidelijker gesitueerd worden.

²³INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2021 ID 13874

²⁴INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2021 ID 140049

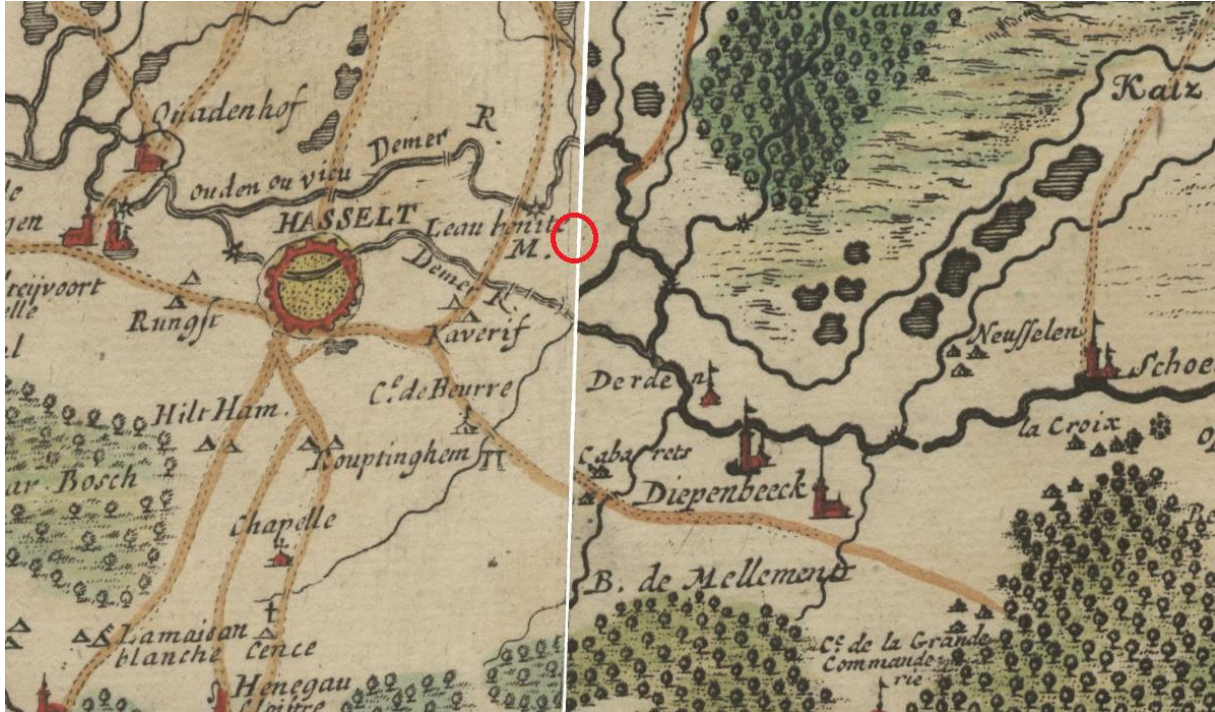
²⁵GEOPUNT 2021e

²⁶KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

²⁷GEOPUNT 2021f

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

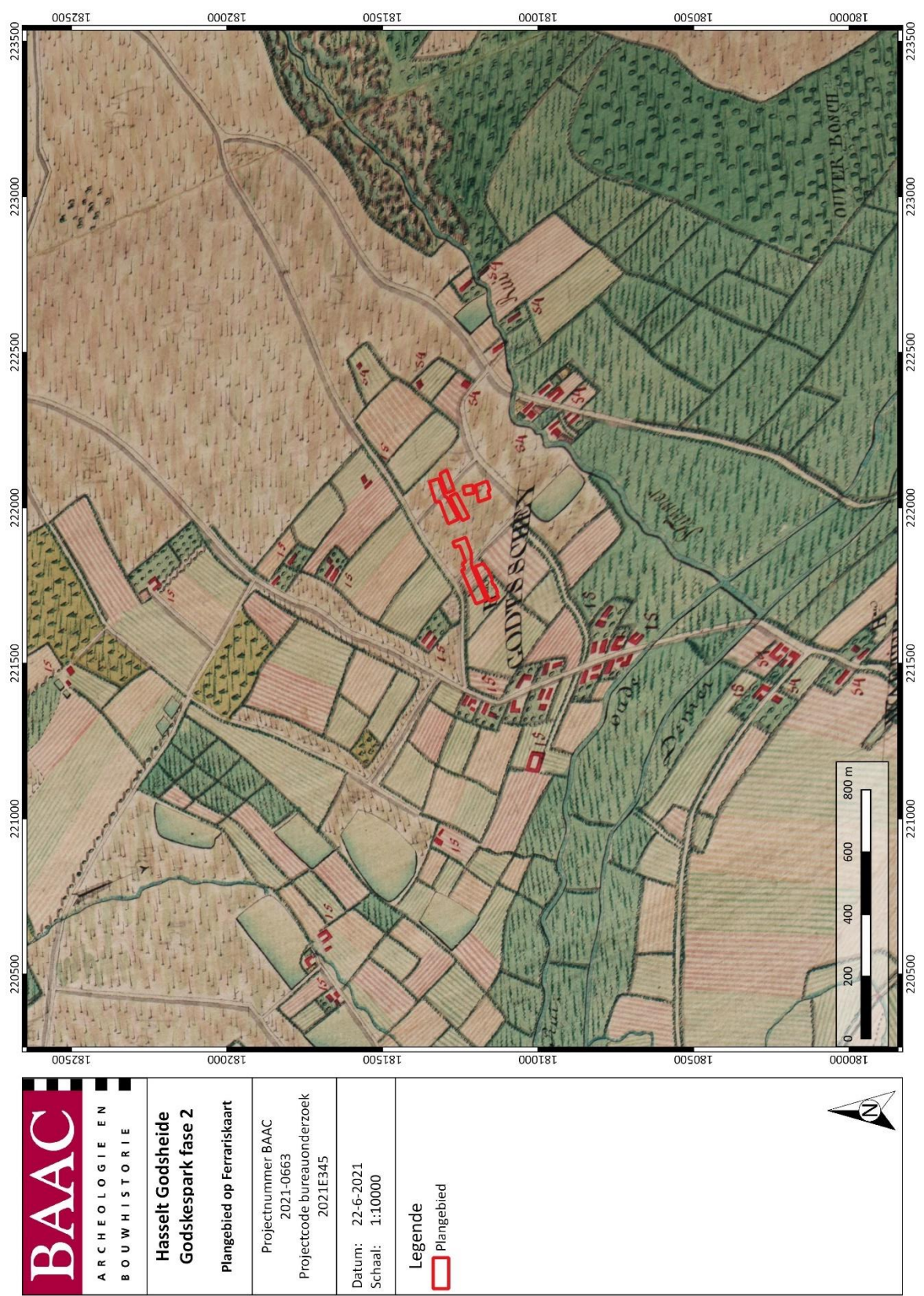
Op de Atlas der Buurtwegen²⁸ (Plan 14) is de loop van de Kleinstraat, Kapelveldstraat, Mizerikstraat en Beerhoutstraat afgebeeld. Het plangebied is ingedeeld in verschillende percelen, die onbebouwd zijn. Langsheen de Kleinstraat zijn enkele gebouwen afgebeeld.

Figuur 6: Frickx-kaart met situering plangebied²⁹

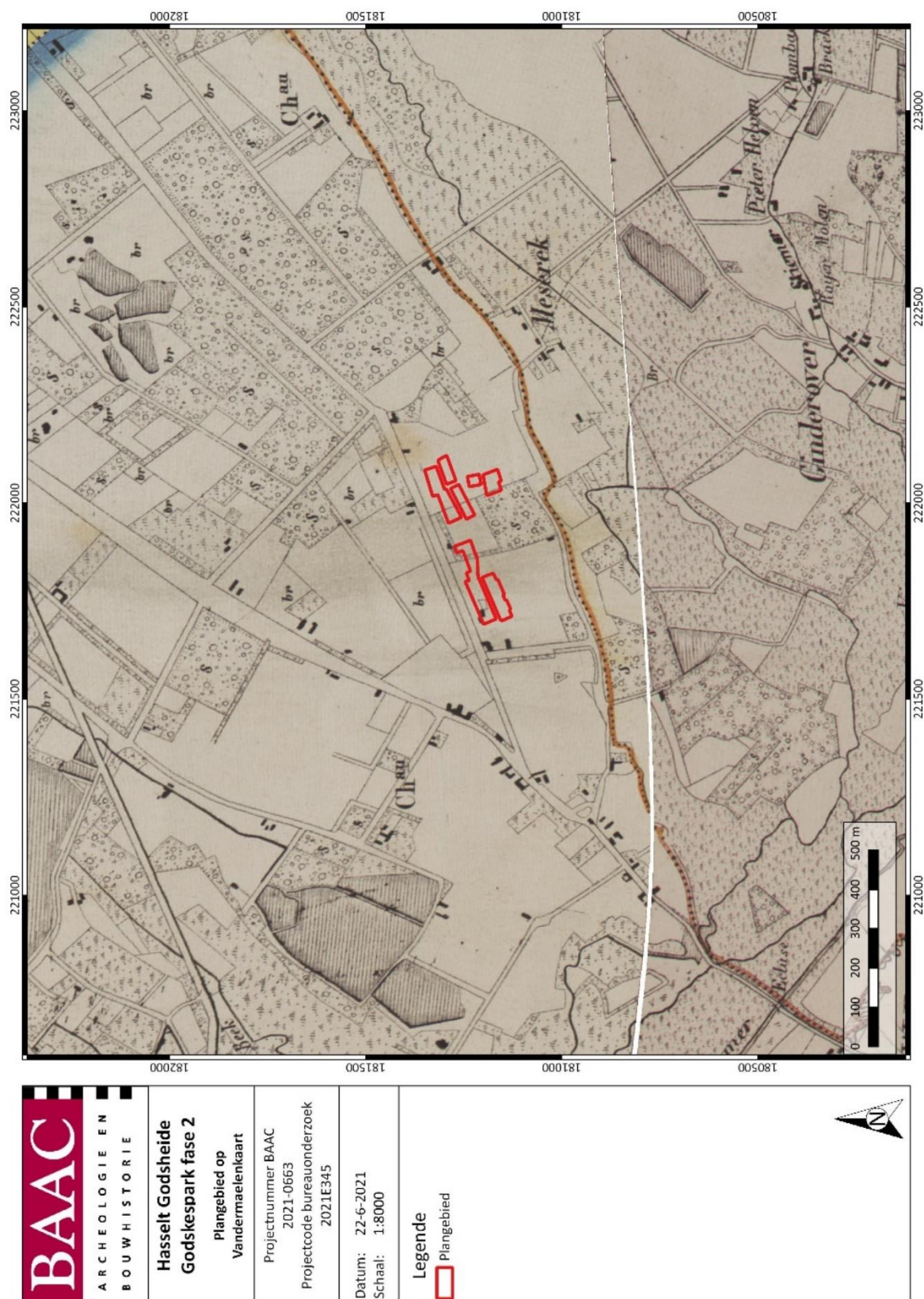
²⁸ GEOPUNT 2020

²⁹ GEOPUNT 2021c

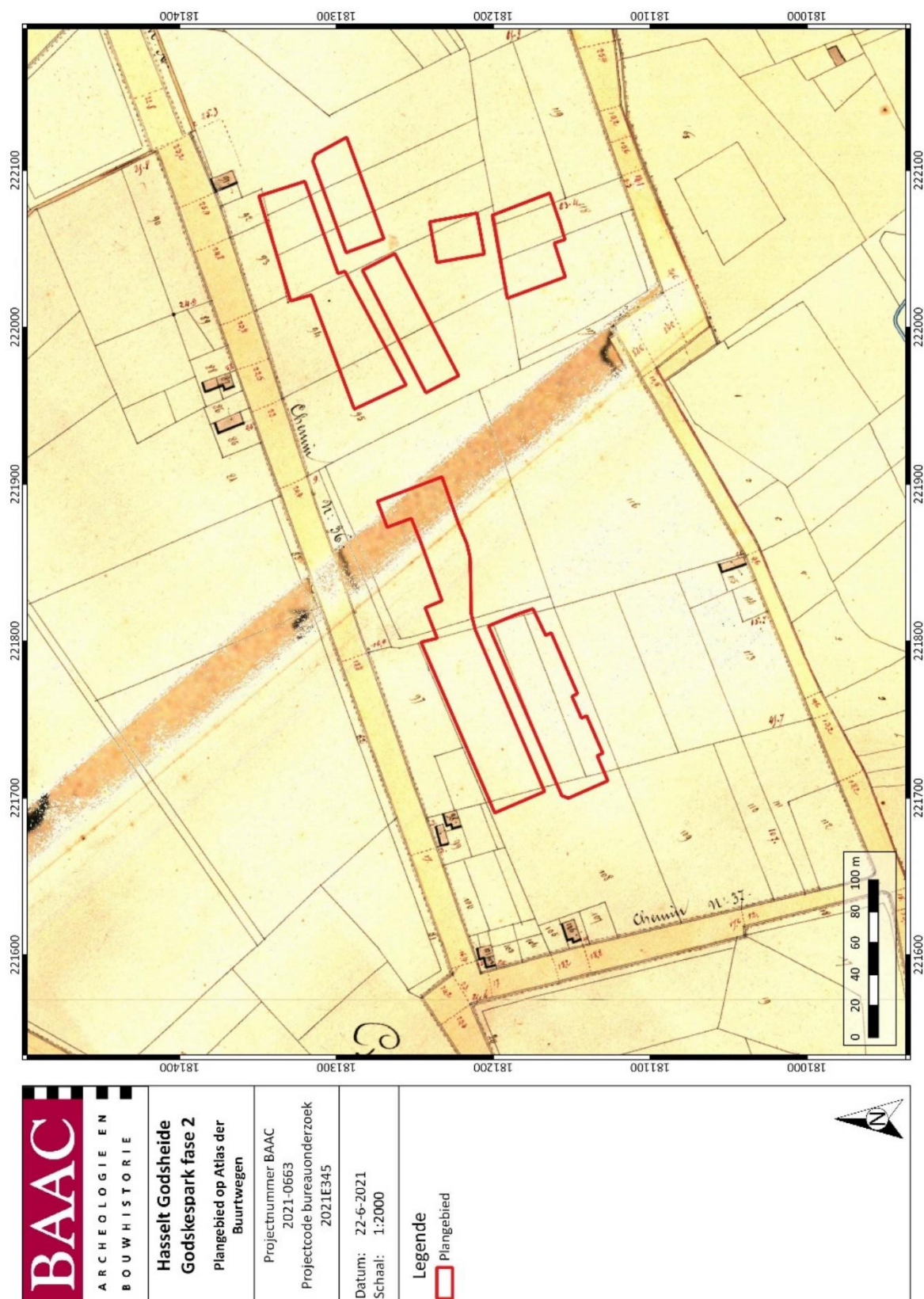
Plan 12: Plangebied op de Ferrariskaart³⁰ (analoog; 1:25.000; 22/06/2021)

³⁰ GEOPUNT 2021b

Plan 13: Plangebied op de Vandermaelenkaart³¹ (analoog; 1:20.000; 22/06/2021)

³¹ GEOPUNT 2021d

Plan 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen³² (analoog; 1:2500; 22/06/2021)

³² GEOPUNT 2021a

2.2.4 Orthofotografische bronnen

Op de luchtfoto uit **1971** is het plangebied nog steeds onbebouwd, maar de bebouwing langsheen de Kleinstraat is wel toegenomen. De percelen van het plangebied worden ingenomen door akkerland. De grootste wijziging in het landschap rondom het plangebied is de aanleg van het Albertkanaal in het noorden en de Universiteitslaan in het zuidoosten. Op de luchtfoto uit **1979-1990** is te zien dat de bebouwing rondom het plangebied is toegenomen, maar het plangebied zelf blijft onbebouwd. De situatie blijft ongewijzigd op de luchtfoto uit **2017**. Op de luchtfoto uit **2018** wordt echter een andere situatie afgebeeld. De zuidelijke zones van het plangebied zijn onderhevig aan grondwerken, vermoedelijk te linken met de aanleg van de Victor Smeetsstraat die tussen de verschillende terreinen van het plangebied loopt. Er lijken afgravingen en grondstockages plaats te vinden op de zuidelijke zones van het plangebied. Hoewel de exacte verstoring van deze ingrepen niet gekend is, zal zeker de aanleg van de wegen de terreinen van het plangebied deels verstoord hebben. Op de luchtfoto uit **2019** is de aanleg van de Victor Smeetsstraat een feit en is er reeds begonnen met de bouw op enkele loten van de verkaveling ten zuiden van het plangebied.

Plan 15: Plangebied op orthofoto 1971³³ (digitaal; 1:1; 22/06/2021)

³³ AGIV 2021e

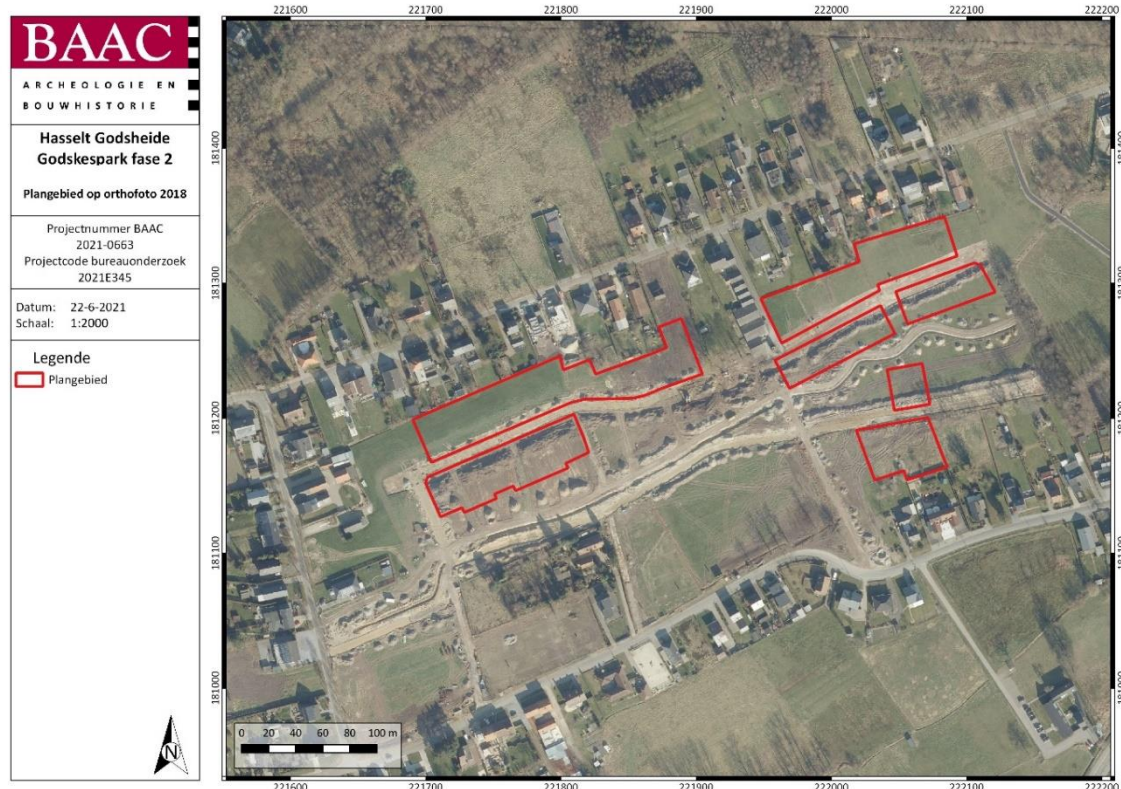
Plan 16: Plangebied op orthofoto 1979-1990³⁴ (digitaal; 1:1; 22/06/2021)

Plan 17: Plangebied op orthofoto 2017³⁵ (digitaal; 1:1; 22/06/2021)

³⁴ AGIV 2021f

³⁵ AGIV 2021g

Plan 18: Plangebied op orthofoto 2018³⁶ (digitaal; 1:1; 22/06/2021)

2.2.5 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied zelf is ten zuiden de archeologische waarde ID 215334 gekend (Plan 19).³⁷ In een straal van ca. 1 km rondom het projectgebied zijn de volgende meldingen gekend (Tabel 1):

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³⁸

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
215334	GODSHEIDE – NIEUWSTE TIJD – GREPPELS, KUILEN – PROEFSLEUVENONDERZOEK (2017)
151673	ROYERMOLEN – LATE ME – MOLEN – BOUWARCHEOLOGISCH ONDERZOEK
219843	KIEZELSTRAAT – NIEUWE TIJD – KUILEN, GREPPELS – PROEFSLEUVENONDERZOEK (2018)

³⁶ AGIV 2021h

³⁷ CAI 2021

³⁸ CAI 2021

222676

ZAKSTRAAT – 20^e EEUW – MUNTEN – TOEVALSVONDST (2019)

In een straal van ca. 1 km rondom het plangebied zijn slechts vier CAI-locaties gekend. Met uitzondering van een laatmiddeleeuwse molen (ID 151673) betreft het recente sporen en vondsten. Tijdens proefsleuvenonderzoeken werden enkel greppels en kuilen uit de nieuwste en nieuwe tijd aangesneden (ID 215334, 219843). Één van deze onderzoeken (Godsheide, ID 215334) grenst aan de zuidelijke zijde van het plangebied en wordt hieronder uitgebreid besproken.

Archeologisch vooronderzoek Godsheide (CAI ID215334 en AN ID1863)³⁹

Naar aanleiding van de eerste fase van de verkaveling werd reeds een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Dit vooronderzoek bestond uit een bureaustudie, een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek. De resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek werden reeds deels toegelicht in 2.2.1 Landschappelijk kader (Bodem). Het archeologisch niveau bevond zich net onder de Ap-horizont, op ca. 30-45 cm onder het maaiveld. Er werden twee verschillende bodemprofielen aangetroffen. Over het grootste deel van het terrein kon een AC-profiel herkend worden met een 15 cm dikke bouwvoor. Onder de Ap-horizont kwam een 30 cm dikke, donkergrijze tot zwarte humusrijke horizont voor, de Au-horizont. Op sommige locaties was de E-horizont opgenomen in de ploeglaag. Hieronder kwam een 25 cm dikke AC-horizont voor met daaronder de Cg-horizont die bestond uit geel tot beige zand met leeminmenging (Figuur 7). Het tweede referentieprofiel had een betere bodembewaring. Ook hier was de Ap-horizont ca. 15 cm dik met daaronder een 30 cm dikke, donkergrijze tot zwarte A-horizont. De A-horizont was iets minder verploegd dan de Au-horizont in het eerste referentieprofiel. Hieronder kwam een (licht)bruine tot lichtgrijze gevlekte zandige E-horizont voor van ca. 5 cm met daaronder een 5 cm lichtbruin tot bruin gevlekte aanrijingshorizont (Bh-horizont). Vervolgens was een 10 cm lichtbruine tot beige Bhs-horizont, een 10cm dikke zandige bruingle BC-horizont en tot slot de licht beige C-horizont aanwezig.

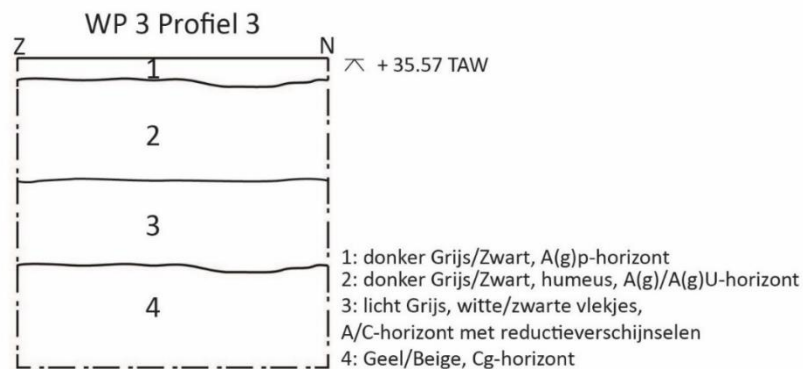
De bodem bleek vaak redelijk diep geploegd waardoor sommige van de tophorizonten in de oude ploeglaag opgenomen waren. Als gevolg hiervan werden de uitlogingshorizont (E-horizont) of inspoelingshorizont (Bh(s)-horizont) in slechts een klein gedeelte van het plangebied herkend. Op de locaties waar deze E- en Bh(s)-horizonten bewaard waren is er sprake van goed bewaarde humuspodzol, die zich heeft ontwikkeld in een fijn eolisch (dek)zand. Op de overige locaties is vermoedelijk de podzolbodem vernietigd door landbouw- en ontginningsactiviteiten. Al staan deze gronden op de bodemkaart als "...P"-bodems geclassificeerd – *gronden zonder profielontwikkeling*.⁴⁰ Het is dus zeker mogelijk dat er geen podzol geweest is.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden kuilen, greppels, paalkuilen en natuurlijke sporen aangesneden. De greppels betreffen percelerings- en afwateringsgreppels die zich voornamelijk in het noorden van het terrein bevonden. Deze zijn alle recent op basis van hun donkere, losse en humeuze vulling en op basis van fragmenten industrieel wit aardewerk. In het centrale en zuidoostelijke deel van het terrein werden vele grote kuilen aangetroffen met een losse vulling. De vulling had een gevlekte, beige tot gele kleur met witte, grijze en zwarte brokken. Deze brokken zijn vermoedelijk afkomstig van een gebroken podzolbodem. Bij het couperen bleken de kuilen een rechthoekig, scherp profiel te vertonen. Mogelijk betrof het ontginningskuilen. Enkele paalkuilen werden aangesneden met een zeer humeuze vulling die vaak een houten paal of paalgat bevatten. Het betrof recente heipalen.

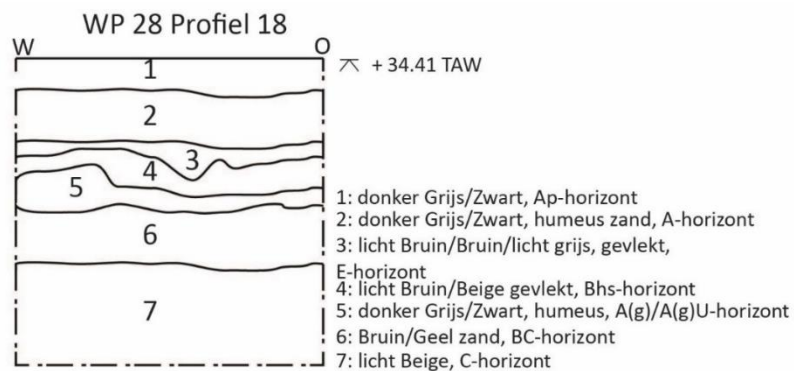
³⁹STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

⁴⁰ VAN RANST & SYS 2000

De bodemkundige situatie in combinatie met het aangetroffen sporenbestand en vondstmateriaal deed het vermoeden uit het bureauonderzoek bevestigen dat de terreinen te nat waren voor permanente bewoning.

Figuur 7: Referentieprofiel 1 AN ID1863⁴¹

Figuur 8: Referentieprofiel 2 AN ID1863⁴²

⁴¹ STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

⁴² STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

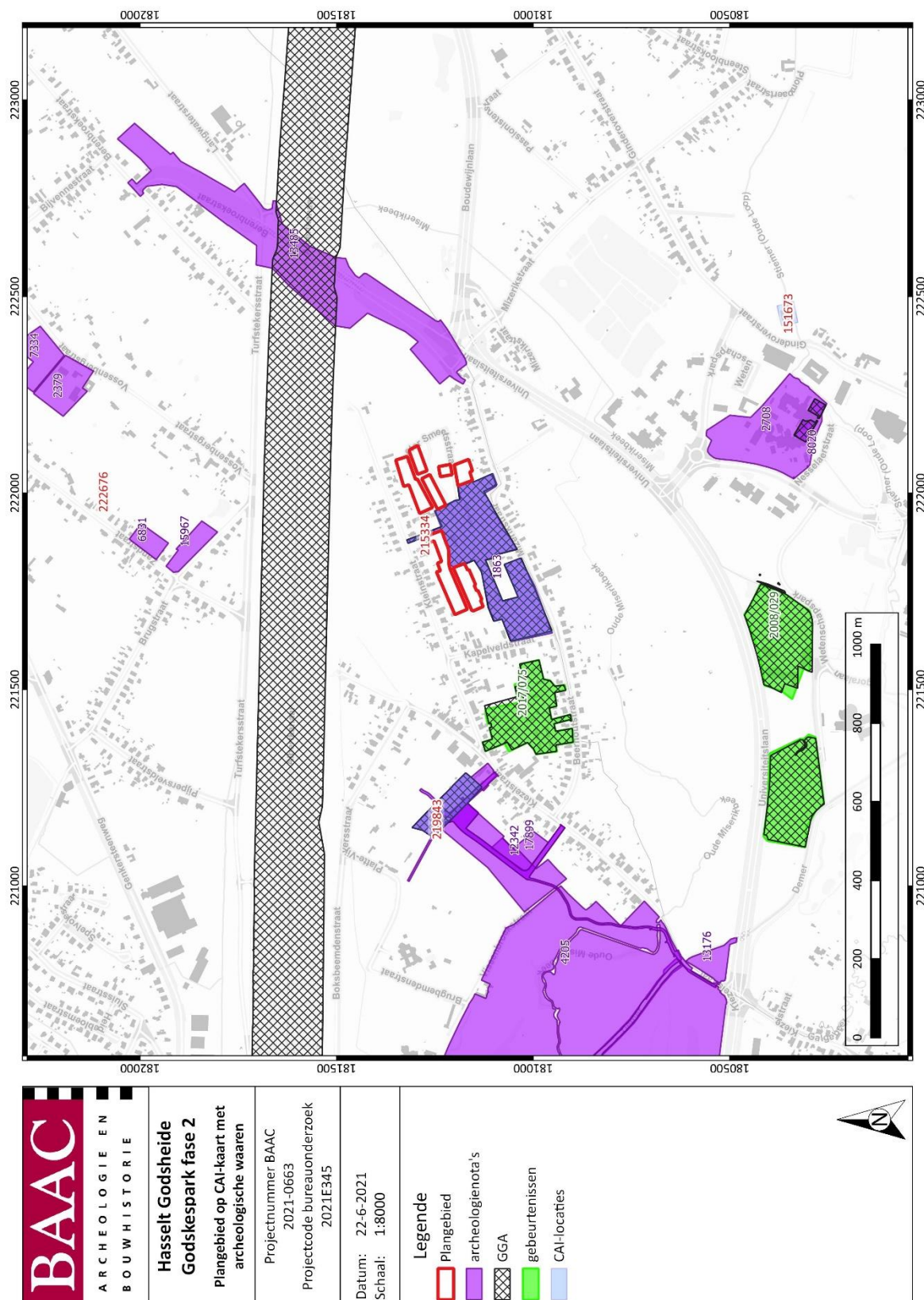
Figuur 9: Verschillende bodemprofielen AN ID1863⁴³

Figuur 10: Allesporenkaart in het noordelijke deel van plangebied AN ID7824⁴⁴

⁴³ STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

⁴⁴ STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

Plan 19: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁴⁵ (digitaal; 1:1; 22/06/2021)

⁴⁵ CAI 2021

Ander archeologisch onderzoek in de regio*Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio*

AN(BS)/N/EV ID	TOPONIEM	ONDERZOEK	ADVIES
AN ID1863	HASSELT GODSHEIDE	BOZ/LB/PS	GEEN VERVOLG
ANBS ID13485	HASSELT GODSHEIDE BERENBROEKSTRAAT	BOZ	GEEN VERVOLG
ANBS ID4205	HASSELT GODSHEIDE	BOZ	GEEN VERVOLG
AN ID17899	HASSELT KIEZELSTRAAT	BOZ	PS
AN ID12342	HASSELT GODSHEIDE	BOZ, LB	PS
N ID18493	HASSELT GODSHEIDE	PS	GEEN MAATREGELEN
AN ID2708	DIEPENBEEK UCLL	BOZ	LBO EN WAT DAARUIT VOLGT
AN ID8020	DIEPENBEEK UCLL	LBO	GEEN VERVOLG

In de omgeving rondom het plangebied zijn er vele recente archeologische vooronderzoeken uitgevoerd. Enkele van deze vooronderzoeken bestonden uitsluitend uit een bureauonderzoek waarna geen verdere onderzoeken geadviseerd werden.

In enkele gevallen werden proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd. Het proefsleuvenonderzoek voor het terrein ten zuiden van het plangebied (AN ID1863) werd hierboven reeds uitvoerig besproken.⁴⁶

Op ca. 600 m ten westen van het plangebied werden meerdere archeologienota's opgesteld. Voor een groot plangebied werd een archeologienota met beperkte samenstelling opgesteld naar aanleiding van de aanleg van een fietspad (ID 4032). Gezien de beperkte geplande werken was er geen kenniswinst te bekomen en werd geen verder onderzoek geadviseerd.⁴⁷

Voor een plangebied aan de Kiezelstraat werd archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het kader van de aanleg van een fietspad, weg en parking (ID 12342 en 18493). Het vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek. Het booronderzoek wees uit dat er geen podzolbodem aanwezig was, maar dat de bodembewaring wel voldoende was om grondsporen in situ aan te treffen. Enkel in de zones die voldoende groot waren om kenniswinst op te leveren werden meegenomen voor het proefsleuvenonderzoek. Uit dit gravend onderzoek bleek er een verstoorde bodemopbouw aanwezig te zijn in het plangebied met kleine zones waar een hydromorfe podzolbodem aanwezig was. In het oosten bedroeg deze zone 77 m² en in het

⁴⁶ STEENHOUDT & VERRIJCKT 2017

⁴⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021 ID4032

westen 170 m². Dit wijst op een natte tot zeer natte condities en bijgevolg een minder aantrekkelijk gebied voor menselijke aanwezigheid. Dit reflecteerde zich ook in het vlak waar amper vondsten werden gedaan. De grondsporen bestonden uit grachten en greppels uit de nieuwe tijd.⁴⁸

Er werd ook een archeologienota opgesteld voor een terrein grenzend aan bovenvermeld proefsleuvenonderzoek. Aanleiding voor het archeologisch vooronderzoek was de bouw van drie woonblokken. Aangezien het bureauonderzoek de afwezigheid van grondsporen vanaf de metaaltijden niet kon aantonen, werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd (AN ID 17889). Tot op heden is het proefsleuvenonderzoek nog niet gerapporteerd.⁴⁹

Naar aanleiding van de verhoging van de brug over het Albertkanaal ten noordoosten van het plangebied werd een archeologienota met beperkte samenstelling opgesteld (ANBS ID 13485). Gezien hierbij geen verstoring aan het eventuele archeologisch erfgoed veroorzaakt zou worden, werden geen verdere maatregelen opgelegd.⁵⁰

Naar aanleiding van de bouw van enkele nieuwbouwen op ca. 700 m ten zuidoosten van het plangebied werd een bureaustudie opgesteld (AN ID2708). Er kon een archeologische verwachting opgesteld worden voor sporensites, voornamelijk vanaf de middeleeuwen. Er werd een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd waaruit bleek dat het terrein verstoord was door de aanwezige gebouwen en verhardingen (N ID 8020). Verder onderzoek werd niet geadviseerd.⁵¹

Gebeurtenissen

Ten westen van het plangebied, in de Beerhoutstraat werd in 2017 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (2017/075) naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag. Tijdens het onderzoek konden op bepaalde zones van het terrein een podzolbodem waargenomen. In de overige zones werd deze niet waargenomen. Er werden tijdens het onderzoek geen archeologische waarden aangetroffen met uitzondering van enkele recente ontginningskuilen (vermoedelijk zavelontginning), recente afwaterings- en perceleringsgreppels en recente heipalen (Figuur 11, Figuur 12).⁵²

Op ca. 700 m ten zuiden van het plangebied werd in 2008 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd naar aanleiding van een researchpark te Genk (2008/029). De bodemopbouw van het terrein bestond uit natte of gleyige gronden met een reductiehorizont. Tijdens het onderzoek bleek het terrein zeer nat te zijn en de grondwaterstand hoog te staan. Hierdoor werd afgeweken van de standaard methodologie en werden enkele proefputten aangelegd. Hierbij werden geen archeologische sporen of vondsten aangetroffen.⁵³

⁴⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021 ID12342, 18493

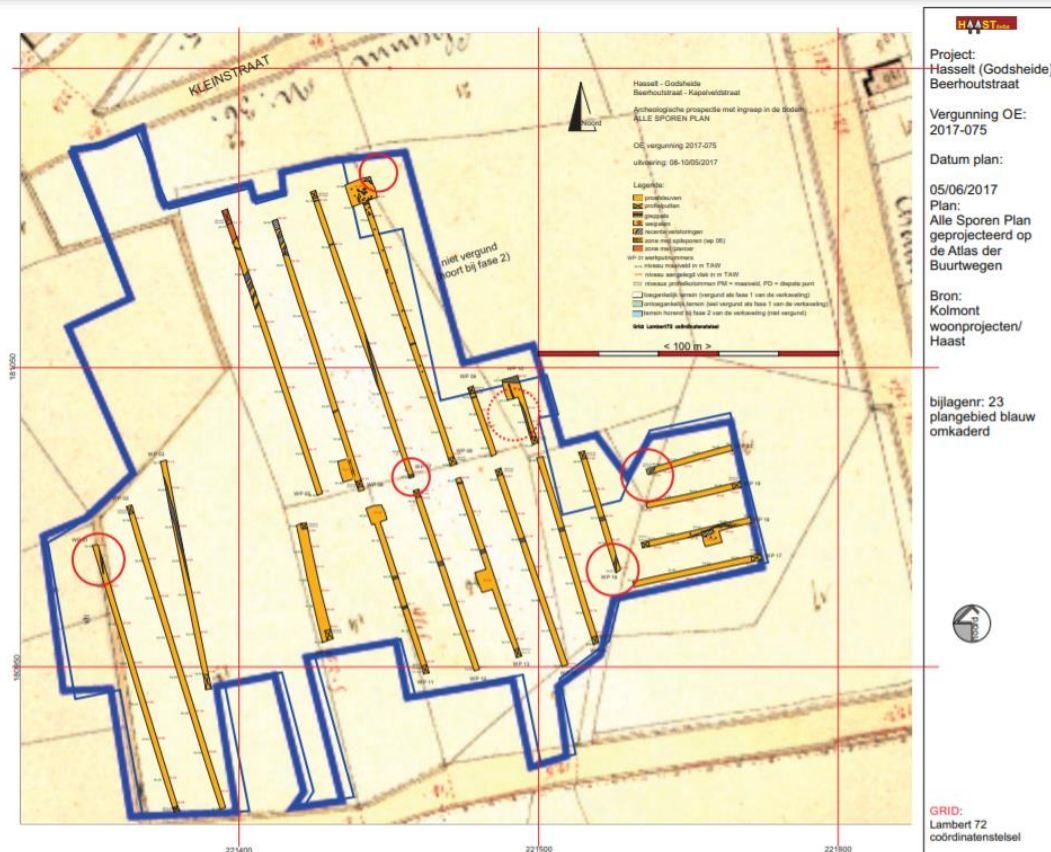
⁴⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021 ID17889

⁵⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021 ID13485

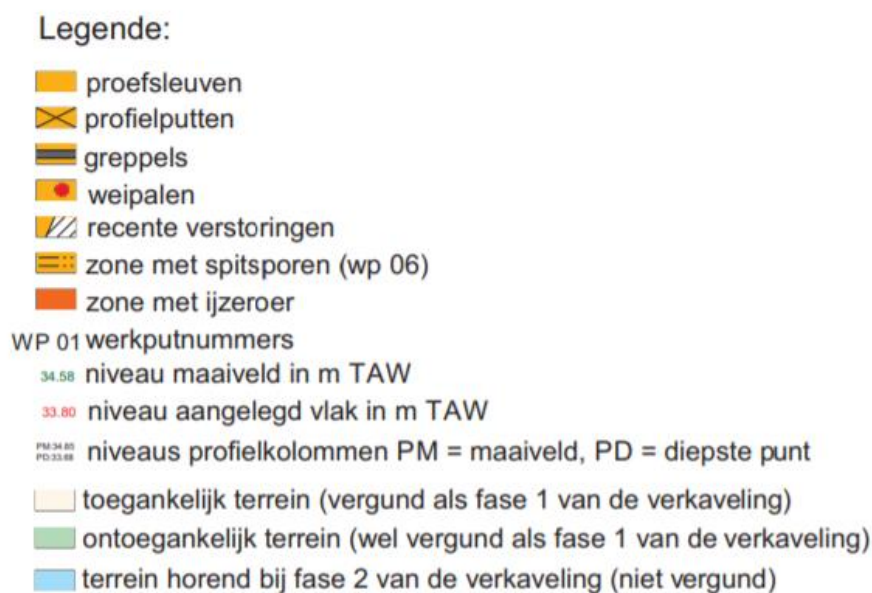
⁵¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021 ID2708, 8020

⁵² VAN DE KONIJNENBURG 2017

⁵³ DE LANGHE 2016

Figuur 11: Allesporenkaart op Atlas der Buurtwegen, proefsleuvenonderzoek Beerhoutstraat⁵⁴

Figuur 12: Legende Allesporenkaart proefsleuvenonderzoek Beerhoutstraat⁵⁵

⁵⁴ VAN DE KONIJNENBURG 2017

⁵⁵ VAN DE KONIJNENBURG 2017

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het bodembestand van het projectgebied is op enkele plaatsen mogelijk deels verstoord door de aanleg van de wegen in 2018. Het plangebied zelf is steeds onbebouwd gebleven en deed dienst als akkerland. Uit het proefsleuvenonderzoek op de terreinen ten zuiden van het plangebied bleek dat het ploegen de bodem deels verstoord heeft. Dit proefsleuvenonderzoek leverde enkel sporen op uit de nieuwe en nieuwste tijd, waaronder percelerings- en afwateringsgreppels en ontginningskuilen. Het is voorlopig nog onduidelijk of dit iets over de interpretatie van het huidige onderzoeksterrein kan zeggen.

2.3.2 Archeologische verwachting

In de volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- **Paleolandschappelijke ligging:** Het plangebied ligt in de Demervallei in een relatief vlak en nat gebied. Ter hoogte van het plangebied bevinden zich volgens de bodemkaart van Vlaanderen matig natte zandbodems. Echter, een landschappelijk bodemonderzoek op het terrein ten zuiden van het plangebied wees uit dat de drainageklasse veel natter was dan weergegeven op de bodemkaart. Ook bleek de originele bodemopbouw vernietigd te zijn door het diepe ploegen op de terreinen.
- **Cartografische bronnen:** Op cartografische bronnen wordt het plangebied ten noorden van de Demer weergegeven op de overgang naar bos en heidegebieden in het noorden. Het plangebied bevond zich naast de dorpskern van Godsheide ter hoogte van akkerlanden en weilanden. Het plangebied zelf bleef onbebouwd maar de recente aanleg van de Victor Smeetsstraat heeft mogelijk een deel van het plangebied verstoord.
- **CAI en ander archeologisch onderzoek:** Recente proefsleuvenonderzoeken, waaronder op het terrein ten zuiden van het plangebied, wezen op een verstoord bodemprofiel door ploegactiviteiten waarin geen in situ steentijd artefactensites bewaard kunnen zijn. De proefsleuvenonderzoeken brachten, naast natuurlijke sporen en verstoringen, voornamelijk greppels en kuilen aan het licht die te dateren zijn in de nieuwe en nieuwste tijd of in enkele gevallen leverden de proefsleuvenonderzoeken geen archeologische sporen op. Op de CAI zijn slechts weinig archeologische waarden gekend.
- **Gekende verstoring:** Er kan vanuit gegaan worden dat de langdurige landbouwactiviteit met diepe ploegen een deel van het bodemarchief verstoord heeft zoals op de naburige percelen. Ook kan de aanleg van de Victor Smeetsstraat mogelijk een deel van het plangebied verstoord hebben, maar slechts zeer lokaal. De exacte verstoring hiervan is niet gekend.
- **Geplande verstoring:** De initiatiefnemer plant een verkaveling op het plangebied waarbij wordt uitgegaan van een volledige verstoring van het terrein.

Algemeen kan een **matige verwachting** opgesteld worden voor in **situ steentijd artefactensites**. Hoewel de landschappelijke ligging nabij een riviervallei een gunstige locatie is voor menselijke aanwezigheid waren de terreinen vermoedelijk te nat. Recente archeologische onderzoeken rondom het plangebied wezen uit dat er geen intacte bodemopbouw aanwezig was voor de bewaring van in situ steentijd artefactensites. Hierdoor is de verwachting slechts matig, maar toch is het niet uitgesloten dat steentijdsites bewaard kunnen zijn ter hoogte van het plangebied.

Voor **sporensites vanaf de metaaltijden** kan eveneens een **matige archeologische verwachting** opgesteld worden. Het gebied was vermoedelijk te nat en bijgevolg minder gunstig voor menselijke aanwezigheid. De recente archeologische onderzoeken rondom het plangebied konden een voldoende intacte bodem vaststellen voor de bewaring op sporensites, hoewel dit bodemprofiel deels verstoord was door ploegactiviteiten in het verleden. Gezien het plangebied en met name het noordoostelijke deel van het plangebied, iets hoger ligt dan het zuidelijke onderzochte terrein, is er kans dat deze zone net aantrekkelijker was voor menselijke activiteiten.

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Het bureauonderzoek kon een matige archeologische verwachting opstellen voor zowel in situ steentijd artefactensites als sporensites vanaf de metaaltijden. Het plangebied bevindt zich iets hoger in het landschap in vergelijking met de recente proefsleuvenonderzoeken ten zuiden en westen van het plangebied. Dit maakt het plangebied mogelijk aantrekkelijker voor menselijke aanwezigheid. Aangezien er nog geen vastgestelde archeologische sites in de ruime omgeving gekend zijn uit de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen, zou verder vooronderzoek een grote kennisvermeerdering kunnen betekenen voor de regio wanneer hier wel archeologische waarden worden aangetroffen.

Om het kennispotentieel beter in te schatten, moet eerst het bodemprofiel en mogelijke verstoringen in kaart gebracht worden.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon onvoldoende bepaald worden. Op basis van de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁵⁷ is verder vooronderzoek aangewezen.

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	JA	NEE	NEE	NEE	GEZIEN DE ARCHEOLOGISCHE RESTEN VERMOEDELIJK VOORNAMELIJK BESTAAN UIT GRONDSPOREN, IS DEZE METHODE NIET NUTTIG OM TOE TE PASSEN.
VELDKARTERING	JA	NEE	NEE	NEE	GEEFT GEEN INFO OVER DE AANWEZIGHEID VAN EEN MOGELIJKE SITE, ENKEL OF ER MATERIAAL AANWEZIG IS UIT EEN BEPAALDE PERIODE
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	DIT DIENT TE GEBEUREN OM DE TOESTAND VAN DE BODEM NA TE GAAN; NOODZAKELIJK VOOR HET BEPALEN VAN VERDERE ONDERZOEKSSTAPPEN

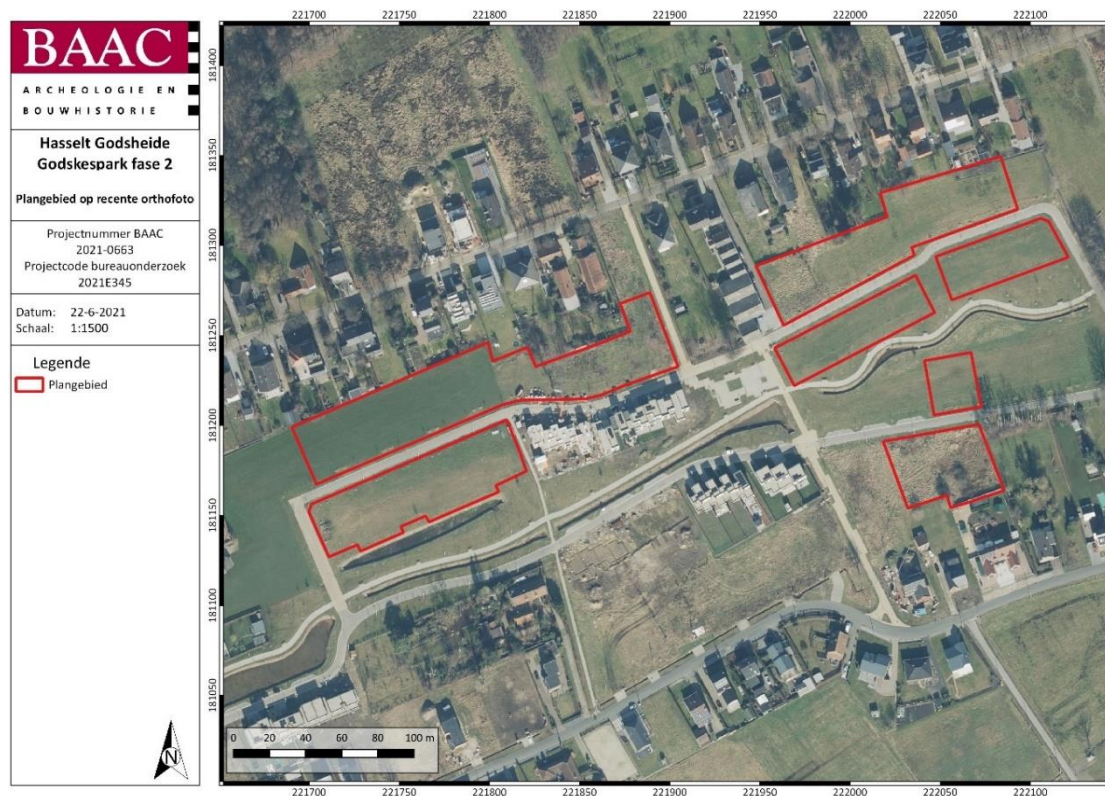
⁵⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

VERKENNEND/ WAARDEREND BOORONDERZOEK	JA	MISSCHIEN	NEE	MISSCHIEN	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK
PROEFPUTTEN- ONDERZOEK STEENTIJD	JA	MISSCHIEN	NEE	MISSCHIEN	AFHANKELIJK VAN DE RESULTATEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	JA	NEE	JA	DIT IS NOODZAKELIJK OM DE AANWEZIGHEID VAN SPORENSITES NA TE KUNNEN GAAN; EVENEENS AFHANKELIJK VAN HET LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK

In eerste instantie dient verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem onder de vorm van een **landschappelijk bodemonderzoek** uitgevoerd te worden.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Aangezien het om een verkavelingsaanvraag gaat, wordt uitgegaan van een verstoring van het volledige plangebied. Hierdoor wordt het volledige plangebied opgenomen in de advieszone.

Plan 21: Plangebied met afbakening van de zone voor verder vooronderzoek op meest recente orthofoto⁵⁸ (digitaal; 1:1; 22/06/2021)

⁵⁸ AGIV 2021i

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een verkavelingsvergunning aan de Victor Smeetsstraat te Godsheide, Hasselt heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgesteld. De opdrachtgever plant een volgende fase in de verkaveling Godskespark. Hierbij worden mogelijke archeologische waarden verstoord.

Het plangebied ligt in Godsheide, Hasselt, op de noordelijke kant van de Demervallei in een vrij vlak en nat gebied. Het terrein is permanent onbebouwd geweest en deed eeuwenlang dienst als akkerland. Ten zuiden en ten westen van het plangebied werden reeds meerdere recente archeologische proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd. In de meeste gevallen kon een natte bodem zonder profielvorming herkend worden die deels door het langdurige ploegen verstoord was. Daarnaast werden geen relevante archeologische sporen aangetroffen met uitzondering van enkele ontginningskuilen, afwaterings- en perceleringsgreppels en paalkuilen van heipalen met een recente oorsprong. Vermoedelijk waren deze terreinen te nat en daarom minder aantrekkelijk voor menselijke aanwezigheid. De landschappelijk situering in een riviervallei doet een verhoogde archeologische verwachting opstellen voor het plangebied. Hoewel de recente onderzoeken in de omgeving enkel recente sporen aan het licht brachten, ligt het plangebied iets hoger in het landschap, waardoor dit mogelijk aantrekkelijker was voor menselijke aanwezigheid. Aangezien het exacte kennispotentieel nog niet bepaald kon worden, wordt verder vooronderzoek geadviseerd. In eerste instantie wordt een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd waarbij het bodemarchief en mogelijke verstoringen in kaart worden gebracht. Het bodemonderzoek zal ook het steentijdpotentieel nagaan. Dit alles wordt toegelicht in het programma van maatregelen.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Hoogteverloop terrein	14
Figuur 2: Verschillende geografische streken op het kaartblad 25 (Hasselt) van de tertiair geologische kaart.	15
Figuur 3: Geologische situering van het kaartblad 25 (Hasselt) van de tertiair geologische kaart.	15
Figuur 4: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	19
Figuur 5: Resultaten landschappelijk bodemonderzoek AN ID1863	21
Figuur 6: Frickx-kaart met situering plangebied	23
Figuur 7: Referentieprofiel 1 AN ID1863	31
Figuur 8: Referentieprofiel 2 AN ID1863	31
Figuur 9: Verschillende bodemprofielen AN ID1863	32
Figuur 10: Allesporenkaart in het noordelijke deel van plangebied AN ID7824	32
Figuur 11: Allesporenkaart op Atlas der Buurtwegen, proefsleuvenonderzoek Beerhoutstraat	36
Figuur 12: Legende Allesporenkaart proefsleuvenonderzoek Beerhoutstraat	36

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 22/06/2021)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 22/06/2021)	3
Plan 3: Westelijke zone plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 22/06/2021)	4
Plan 4: Oostelijke zone plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 22/06/2021)	5
Plan 5: Plangebied met weergave AN ID863 en beschermd monument (hoeve) (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	7
Plan 6: Plangebied met huidige situatie op recente orthofoto (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	8
Plan 7: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	12
Plan 8: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	13
Plan 9: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 22/06/2021)	17
Plan 10: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 22/06/2021)	18
Plan 11: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 22/06/2021)	20
Plan 12: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 22/06/2021)	24
Plan 13: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 22/06/2021)	25
Plan 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 22/06/2021)	26
Plan 15: Plangebied op orthofoto 1971 (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	27
Plan 16: Plangebied op orthofoto 1979-1990 (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	28
Plan 17: Plangebied op orthofoto 2017 (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	28
Plan 18: Plangebied op orthofoto 2018 (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	29
Plan 19: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 22/06/2021)	33
Plan 20: Synthesepan op DHM met recente proefsleuvenonderzoeken (digitaal; 25/06/2021)	39
Plan 21: Plangebied met afbakening van de zone voor verder vooronderzoek op meest recente orthofoto(digitaal; 1:1; 22/06/2021)	41

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	29
Tabel 2: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio	34
Tabel 3: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	40

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. Loket onroerend erfgoed: archeologie: notas.
- AGIV, 2021a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Bodemkaart. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Digitaal Hoogte Model II. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021d. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021e. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1971, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021f. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1979-1990, Vlaanderen.
- AGIV, 2021g. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2017, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021h. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2018, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021i. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021j. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- BAEYENS, L., 1975. *BODEMKAART VAN BELGIË: VERKLARENDE TEKST BIJ HET KAARTBLAD HASSELT 77E*,
- CAI, 2021. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- DOV VLAANDEREN, 2021a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

- DOV VLAANDEREN, 2021b. Databank Ondergrond Vlaanderen, neogeen/paleogeen (tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2021c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2021a. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021b. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021c. GEOPUNT VLAANDEREN: Frickx (1744). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021e. GEOPUNT VLAANDEREN: Villaretkaart (1745-1748). *GEOPUNT, 2021. GEOPUNT VLAANDEREN: Villaretkaart (1745-1748)*.
- GEOPUNT, 2020. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845).
- GEOPUNT, 2021f. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854).
- DE GEYTER, G., 1999. *Toelichtingen bij de geologische kaart van België (Vlaams gewest). Kaartblad 25: Hasselt*, Brussel.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2021. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.
- VAN DE KONIJNENBURG, R., 2017. *Archeologienota Hasselt (Godsheide), Beerhoutstraat, Bree*. Available at: <https://oar.onroenderfgoed.be/item/4896>.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2020. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- DE LANGHE, H., 2016. Prospectie met ingreep in de bodem aan het Thorpark en de T2-campus te Genk.
- VAN RANST, E. & SYS, C., 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000). , (April), p.361.
- STEENHOUDT, M. & VERRIJCKT, J., 2017. *Archeologienota: Hasselt, Godsheide.*, Bassevelde. Available at: <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/1863>.